

## اجتماع سازمان همکاری شانگهای در چین؛ بی‌حاصلی جدید

نشست وزرای دفاع کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای روز پنج‌شنبه ۲۰۲۵/۶/۲۶ میلادی در شهر چینگدائو چین برگزار شد. ریاست نشست را وزیر دفاع چین، دونگ جیون، بر عهده داشت که در حضور وزرای دفاع شرکت‌کننده سخنرانی کرد و گفت: «جهان شاهد تغییراتی بی‌سابقه در سایه افزایش سلطه‌طلبی است» او این نشست را «وزنه تعادلی در جهانی دانست که در آن ناآرامی‌ها و تغییرات درهم‌تنیده شده است» و افزود: «جهان شاهد تغییراتی بی‌سابقه در یک قرن اخیر، در سایه رشد یک‌جانبه‌گرایی، حمایت‌گرایی و اعمال سلطه و زورگویی است که نظام بین‌الملل را تهدید می‌کند و وضعیتی از بی‌ثباتی را به‌وجود می‌آورد» وی خواستار تقویت هماهنگی و همکاری در چارچوب سازوکارهای چندجانبه همچون سازمان ملل و سازمان همکاری شانگهای و وحدت صفوف برای دفاع از عدالت بین‌المللی و ثبات راهبردی جهانی شد و بر اهمیت نقش سازمان شانگهای به‌عنوان ستون ثبات تأکید کرد؛ اما وزیر دفاع روسیه گفت: «وضعیت نظامی و سیاسی جهانی همچنان دشوار است و نشانه‌هایی از وخامت بیشتر نشان می‌دهد».

این نشست دو روز پس از آغاز اجرایی شدن آتش‌بس میان ایران و رژیم یهود و پایان جنگی که دوازده روز میان آن‌ها ادامه داشت و با حمله کوبنده رژیم یهود به مواضع راهبردی در تهران با حمایت آمریکا آغاز شده بود، برگزار شد.

همچنین، این نشست یک روز پس از برگزاری نشست سران پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) در لاهه بود که به تعهد کشورهای ناتو به افزایش هزینه‌های دفاعی و امنیتی تا پنج درصد از تولید ناخالص داخلی انجامید.

چین از طریق نشست‌های سازمان همکاری شانگهای به‌طور کلی می‌کوشد جایگاه خود را به‌عنوان یک قدرت جهانی فعال در معادله امنیت و ثبات جهانی تثبیت کند، فارغ از اتحادهای سنتی قدرتهای غربی. چین سعی دارد بین روابطش با روسیه و ایران از یک‌سو و دوری از تحریک آمریکا از سوی دیگر، توازن برقرار کند؛ رویکرد دیپلماتیک آن با احتیاط و توازن شناخته می‌شود و یکی از ویژگی‌های نظام جهانی کنونی است. از این‌رو، حمایت علنی چین از ایران به سخن محدود است و چین در مدت جنگ از ارائه هرگونه حمایت جدی به ایران خودداری کرد که این امر نشان‌دهنده محدودیت نفوذ آن در منطقه و هراسش از تیره‌شدن روابطش با آمریکا است. حمایت چین از روسیه نیز در پایین‌ترین سطح باقی‌مانده و به سطح اتحاد راهبردی نمی‌رسد.

سازمان همکاری شانگهای اکنون شامل ده کشور عضو است: چین، روسیه، ایران، هند، قزاقستان، قرقیزستان، پاکستان، تاجیکستان، ازبکستان و بلاروس (روسیه سفید) و تلاش می‌کند خود را به‌عنوان ائتلافی بین‌المللی و منطقه‌ای رقیب ائتلاف غرب معرفی کند و خود را به‌عنوان وزنه تعادلی برای غرب قلمداد می‌کند و می‌کوشد به‌عنوان یک بستر بین‌المللی جایگزین که قادر به ارائه دیدگاه‌های امنیتی و ژئوپولیتیک است که سلطه غرب را به چالش می‌کشد، تثبیت شود؛ اگرچه در پرونده‌های حساس مانند منازعات خاورمیانه بسیار محتاطانه عمل می‌کند.

اما واقعیت نشان می‌دهد که برجسته‌ترین اعضای آن در تقابل، اختلاف و پراکندگی به‌سر می‌برند، چنان‌که میان هند و پاکستان و میان هند و چین این وضعیت مشهود است؛ امری که سایه تردید بر ماهیت آن سازمان و اهدافش می‌افکند. حتی در رابطه با روسیه، با وجود آنکه چین از لحاظ بین‌المللی ظاهراً اتحاد خود با روسیه را نشان می‌دهد، اما از نظر منطقه‌ای، در منازعه روسیه و اوکراین، موضعی بی‌طرف و رسمی اتخاذ کرده و از ورود به روابط نظامی آشکار، خودداری می‌کند.

بنابراین، اظهارات صادرشده از اجلاس سازمان شانگهای در نشست اخیرش درباره مقابله با سلطه غرب و مخالفت با سیاست‌های غرب، چیزی جز حباب‌هایی بی‌ارزش نیست؛ چراکه کشورهایی مانند پاکستان، هند و ایران در اصل کشورهایی هستند که زیر نفوذ غرب قرار دارند و قادر به رهایی از محور غرب نیستند و همچنان در مدار آن حرکت می‌کنند.

از این‌رو، سازمان شانگهای بر سر هیچ‌یک از موضوعات مطرح‌شده به توافق نرسیده است، جز توافق بر یک مسئله واحد و آن مبارزه با اسلام جهادی است که آن را «تروریسم» می‌نامند.

اما سخنانشان درباره نگرانی از افزایش یک‌جانبه‌گرایی، حمایت‌گرایی و اعمال سلطه و زورگویی که نظام بین‌الملل را تهدید می‌کند، صرفاً مطالبه و آرزوهایی بی‌پشتوانه در عرصه واقعیت است. وزیر دفاع روسیه نیز با بیان اینکه «وضعیت نظامی و سیاسی جهان همچنان دشوار است و نشانه‌هایی از وخامت بیشتر را نشان می‌دهد»، به صراحت به ناکامی روسیه، چین و سازمان شانگهای و ناتوانی آنان در ایجاد هرگونه تغییر در روابط بین‌الملل به نفع اهداف نظری‌شان اذعان کرده است.

**برگرفته از شماره ۵۵۶ جریده رایه**